

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 31. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Juris Juriss,
kolēģijas sēdē izskatījusi [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 123/2026),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Maksātnespējas likuma 178. pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 90., 92. panta pirmajam teikumam un 106. panta pirmajam teikumam, kā arī spēkā neesošu no viņas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Par pienākuma šajā likumā noteiktajos gadījumos iesniegt juridiskās vai fiziskās personas maksātnespējas procesa ieteikumu nepildīšanu, ja šis parādnieka pienākums iestājas saistībā ar neizpildītām nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu saistībām, piemēro naudas sodu fiziskajai personai vai valdes loceklim no sešdesmit līdz divsimt naudas soda vienībām, atņemot fiziskajai personai vai valdes loceklim tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās uz laiku no viena mēneša līdz pieciem gadiem vai bez tā”.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts noteic, ka pieteikumā minētais uzskats jāpamato.

3.1. Pieteikuma iesniedzēja ir juridiskās personas prokūriste. Ar Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu par juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu tiesā, pamatojoties uz apstrīdēto normu, pieteikuma iesniedzējai piemērots naudas sods 630 *euro* apmērā un noteikts aizliegums uz četriem gadiem ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma nav pietiekami skaidri formulēta, tādēļ tā aizskar viņai Satversmes 90. pantā ietvertās pamattiesības un pārkāpj no Satversmes 1. panta izrietošo tiesiskās noteiktības principu. Tāpat apstrīdētajā normā noteiktais papildsods – liegums uz noteiktu laiku ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās – aizskar viņai Satversmes 106. panta pirmajā teikumā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 1., 90. un 106. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma pārkāpj Satversmes 92. panta pirmajā teikumā garantētās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētas pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (sk. *Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka pieteikuma iesniedzējas Satversmes 92. pantā garantētās tiesības ir aizskartas, jo viņa apstrīdētās tiesību normas neskaidrības dēļ nevarot efektīvi aizstāvēt savas tiesības. Tomēr no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma konkrētajā situācijā rada pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā garantēto tiesību uz taisnīgu tiesu aizskārums un liedz pieteikuma iesniedzējai efektīvi īstenot viņas procesuālās tiesības vai ierobežo procesuālās garantijas, kas nodrošina tiesiskai valstij atbilstošu procesu.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, jo ir apstrīdējusi un pārsūdzējusi Valsts ieņēmuma dienesta lēmumu administratīvo pārkāpumu lietā. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 247. panta otro daļu apelācijas instances tiesas nolēmums administratīvā pārkāpuma lietā nav pārsūdzams.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

[Datums] apelācijas instances tiesa noraidīja ieteikuma iesniedzējas apelācijas sūdzību. Ieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 9. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas pirmā teikuma prasībām.

5. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka ieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 6. punktu Satversmes tiesas kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja ieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

5.1. Ieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. un 90. panta pirmajam teikumam, jo tā ir formulēta tādējādi, ka nav iespējams skaidri izsecināt, ka arī prokūristam var piemērot sodu par juridiskās personas maksātspējas procesa ieteikuma neiesniegšanu tiesā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesiskās noteiktības princips uzliek valstij pienākumu nodrošināt tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī ievērot tiesiskās palāvēības principu (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 9. janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 7. punktu*). Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka Satversmes 90. pantā citstarp ietverti tiesību normu kvalitātes kritēriji, atbilstoši kuriem ikvienai tiesību normai jābūt pieejamai, kā arī pietiekami skaidrai un paredzamai

(*Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra spriedums lietā Nr. 2018-10-0103, 13.1. punkts*). Tāpat Satversmes tiesa jau iepriekš atzinusi, ka tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz šīs normas interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas metožu palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punktu*). Tiesību normu saturiskā tvēruma noskaidrošanā ir jāizmanto visas interpretācijas metodes – gramatiskā, vēsturiskā, sistēmiskā un teleoloģiskā. Tikai visu šo metožu pielietošana ļauj nonākt pie tiesību normas interpretācijas rezultāta (*piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 24. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-22-01 18. un 22.1. punkts*). Tiesību normu nevar atzīt par neskaidru tāpēc vien, ka tās saturs noskaidrojams, pamatojoties uz citiem normatīvajiem aktiem. Turklāt tiesību norma var būt pietiekami skaidra un paredzama arī tad, ja tās satura noskaidrošanai personai var būt nepieciešama atbilstoša juridiskā palīdzība (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 15. un 18.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja pieteikumā neargumentē, ka no tiesību normas teksta nav izprotams tas, kāda rīcība ir pamats piemērot administratīvo atbildību. Pieteikumā izteikts pieteikuma iesniedzējas viedoklis, ka apstrīdētajā normā ietvertais formulējums “vai valdes loceklim” sašaurina vārdu “fiziskajai personai” izpratni tādā veidā, ka šo normu var piemērot tikai juridiskās personas valdes loceklim, bet ne citām personām, kurām ir tiesības iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu attiecīgās juridiskās personas vārdā. Taču no vispārējās jurisdikcijas tiesas atšķirīgs viedoklis par apstrīdētās normas saturu nav uzskatāms par juridisku pamatojumu tam, ka apstrīdētā norma nav pietiekami skaidri formulēta. Pieteikumā nav Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošu juridisku argumentu, ka persona nevar noskaidrot apstrīdētās normas saturu tās interpretācijas ceļā, pielietojot visas interpretācijas metodes, un, ja nepieciešams, saņemot atbilstošu juridisko palīdzību.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. un 90. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

5.2. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 106. panta pirmajam teikumam, jo tajā noteiktais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar likumu, tā kā apstrīdētā norma nav pietiekami skaidri formulēta.

Tomēr, kā norādīts šā lēmuma 5.1. punktā, pieteikumā nav pamatots tas, kādēļ, izmantojot visas interpretācijas metodes un saņemot atbilstošu juridisko palīdzību, nav iespējams noskaidrot apstrīdētās normas patieso jēgu. Tāpat pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, vai pamattiesību ierobežojums ir atbilstošs Satversmei, proti, tam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs ar leģitīmo mērķi.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. un 6. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 123/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa